

CAMPANER

PRENSA
CAMPANER

publicació de l'O.C.B.

MARÇ-ABRIL 1986 Núm. 25

SUMARI

NOTICIARI. TEATRE: CAN MALLEU. CARTA A LA REDACCIÓ. DADES REFERÈNDUM OTAN. FESTES DE PASQUA 1986. ENTREVISTA AMB JAUME ORDINES. LA NOSTRA LLENGUA AL CARRER. ELS NOMS DE PILA EN CATALÀ. CONVERSA AMB EN SEBASTIÀ "GANÚS". BÀSQUET. AGENDA DE LA VILA. FOTO RETROSPECTIVA.

"CAMPANET"

Revista Bimensual

Edita

Obra Cultural Balear
Delegació de Campanet

Coordinador

Miquel Vives Mascaró

Equip de redacció

Joan Buades Crespi
Jaume Ordinas Llobera
Damià Pons Pons

Administració

Pere March Mascaró
Jaume Nadal Ripoll

Publicitat

Joan Buades Crespi

Fotografia

Pere March Mascaró
Damià Ferrà-Ponc

Disseny i Il·lustració

Joan Martorell Martorell
Josep Bernat

Col·laboradors

Joan Pons Pol, Jaume Mo-
rell, Damià Ferrà-Ponc,
Obra Cultural Balear,
Aloma, Catalina Valriu,
Guillem Alemany Pons,
Josep Segura Salado, Cata-
lina Vilanova, Francesc
Aguiló Pons, Jaume Puigser-
ver, Francesc Lladó.

Impressió

Apòstol v Civilizador, Petra.

Dipòsit legal

P.N. 659/1982

Domicili

Plaça de Son Sordoi, 10, 1er, 1a
Telèfon: 51 62 27

Portada

Fot. Pere March

Els articles d'aquesta re-
vista expressen únicament
l'opinió dels seus autors.

Que fa el Consell Insular en Agricultura

El Consell Insular de Mallorca té un programa d'adquisició de finques destinades a la protecció de la natura, a l'ús públic i a l'experimentació agrícola.

Ha elaborat un pla de rejuveniment de les plantacions de garrovers. Impulsa les fires agrícoles i ramaderes com a vehicle de potenciació del nostre camp. Per tal de millorar la cabanya du a terme una campanya de vacunació contra la brucel·losi i la tuberculosi i una altra de millora genètica.

Altres actuacions destacades són:

—Campanya d'adequació de molins de vent per a extracció d'aigua.

—Foment de la construcció de sitges per emmagatzemar plinsos.

—Instal·lació d'hivernacles a les escoles.

—Distribució de carpes per repoblar safareigs.

Consell Insular

de Mallorca

cl. Palau Reial, 1

VINS DE RIOJA **FAUSTINO**

VINS DE NAVARRA **GRAN FEUDO**

CASTILLO DE MELIDA

DISTRIBUEIX:

CIA. HISPANIA DE BALEARES SA.

TEL 276300

Auto - Esc 0 la

SOLIVELLAS

Avda. del Coco, 8 - 1.º A
Tel. 51 4815

LLOSETA
Balears

GELATS I ESPECIALITATS

EDITORIAL

Aquest final de temporada futbolística a la nostra illa, ens ha proporcionat l'agradable sorpresa de l'ascens del Mallorca a la 1ª divisió del futbol, i el manteniment del Poblenc a la segona divisió B.

Ambdós equips són els màxims representants d'aquest esport a la nostra illa. Naturalment, el Mallorca -pel que representa la 1ª divisió- ha estat motiu de festes, homenatges, primeres pàgines i editorials els diaris, ràdio, TV, etc. Els polítics s'han apuntat a l'eufòria general, amb una mostra clara d'electoralisme: El Govern de La Comunitat Autònoma, El Consell Insular, L'Ajuntament de Palma, ... han subvencionat viatges a Logroño, sopars als jugadors, etc.

S'ha volgut donar a l'equip mallorquinista la categoria d'am baixador màxim de la nostra terra, a l'hora en què un triomf important ha fet naixer il·lusions a molts de mallorquins. Ens diuen que "el Mallorca" és el símbol de la nostra illa. Però: mereix realment aquest qualificatiu?

Un equip que no té un símbol clar; que utilitza el castellà com a llengua oficial a les seves manifestacions, -l'homenatge que es va realitzar a l'estadi "Luis Sitjar" el dilluns després de l'ascens, va esser una prova evident del que deim- no pot representar la nostra terra. A Qualsevol observador neutral que hagués assistit a aquesta festa, li haguessin pogut fer creure que es trobava, -per exemple- celebrant l'ascens del Badajoz.

No cal dir que ens alegrem dels èxits del Mallorca i de qualsevol altre equip illenc. No obstant això, no podem acceptar que ens diguin que ens representa; que constitueixi una de les nostres senyes d'identitat.

Es fa necessari, doncs, que una atmosfera de "mallorquinitat" -i mai més ben dit al cas del Mallorca- envolti les actuacions i celebracions d'aquest equip. Aquest dia ens podrem sentir representats.

ZENER

laboratoris d'electrònica i d'equips d'alta fidelitat "hifi", c/. francisc fiol i joan -5 ciutat - tel. 291772., per informació i demostració a campanet: pere i joan martorell "canta".

BAR

VARIATS
XOCOLATA
AMB
ENSAIMADES

Noticiari

DON ANDREU BESTARD DIVULGA LA NOSTRA HISTÒRIA

Al "Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana", corresponent a l'any 1985, s'hi ha publicat un article d'investigació històrica sobre el nostre poble: Estims generals de la vila de Campanet de l'any 1578. N'és l'autor el santamarié Andreu Bestard Mas. D'ençà que fa molts d'anys exercí de mestre d'escola a Campanet, ha realitzat una sèrie d'estudis sobre el nostre passat, alguns dels quals han estat divulgats a través dels programes de festes.

REPORTATGES SOBRE CAMPANET A LA PREMSA MALLORQUINA

Els mesos de març i abril dues publicacions mallorquines oferiren dos extensos reportatges sobre Campanet. Al "Diari de Mallorca", a la secció Mallorca, poble a poble, en Rafel Ferrer Sancho hi combinà les descripcions geogràfiques, les referències històriques, el comentari dels nostres glosadors populars, la llegenda entorn al naixement del poble, una visita a les Coves,...

La revista "Sovint" publicà un reportatge il·lustrat amb onze magnífiques fotografies d'en Pep Vicens, algunes de gran format. En Miquel Segura, del nostre poble sobretot en destacà les bel·leses naturals dels seus voltants i el fet d'haver estat el bressol d'una sèrie de mallorquins il·lustres. També es referí a altres qüestions: els problemes de la joventut, la producció artesanal, els orígens històrics, els fills il·lustres,...

Ambdós reportatges tenien un considerable interès i serviren per divulgar una visió vàlida del nostre poble, del qual els dos autors assenyalaren la seva condició de trobar-se a mig camí entre la serra i el Pla de l'illa.

LES CREUS DE TERME SERAN TRASLLADADES A L'INTERIOR DE L'ESGLÉSIA

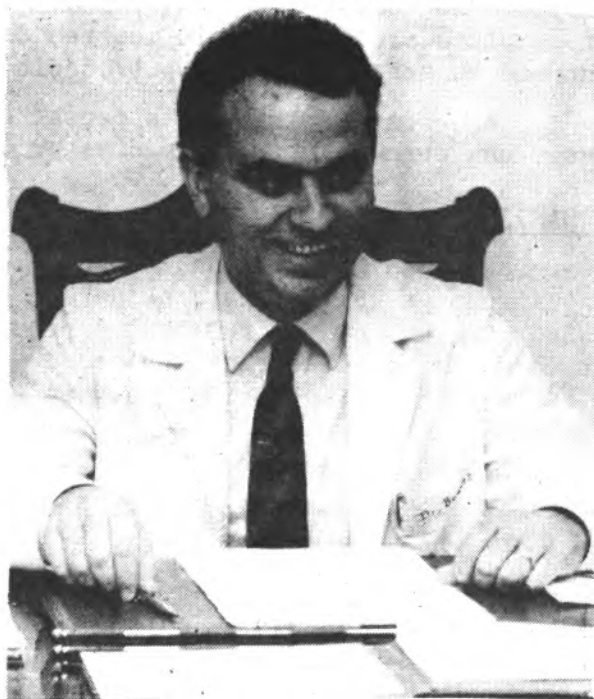
A proposta del PSM, l'Ajuntament acordà traslladar a l'interior de l'església les dues creus de terme que en l'actualitat estan instal·lades a devora l'ermita de Sant Miquel i al costat de la carretera de pujada a Campanet. El motiu d'aquesta decisió és ben simple: assegurar que no siguin objecte de robatori ni de mutilació. Es tracta de dues obres d'art popular dels segles XVII i XVIII que tenen un valor cultural molt notable.

Així mateix, l'Ajuntament decidí sol·licitar a la Conselleria de Cultura que la restauració del retaule del Rosev fos inclosa en l'acord de cooperació establert entre la Conselleria i el Bisbat.

En el darrer punt de l'ordre del dia del ple del mes de març es tractà la sol·licitud presentada pel president de la Cambra de la Propietat Rústica demanant que l'Ajuntament modificàs les normes subsidiàries per tal d'incloure-hi més sòl urbanitzable. La petició fou considerada negativament i rebutjada.

EL DOCTOR JOAN BUADES, UN EXPERT EN L' ESTUDI DE LA FEBRE MEDITERRÀNIA FAMILI- AR

En Joan Buades "Maca", metge adjunt del Departament de Medicina Interna de Son Dureta i professor de Farmacologia de l'Escola Universitària d'Infermeria, és un expert en el tema de la febre mediterrània familiar. Es tracta d'una malaltia desconeguda pel gran públic, el primer cas de la qual data de 1945, amb un índex d'incidència molt baix. La primera particularitat que presenta és l'abundància en què se produeix a Mallorca: en el conjunt de l'Estat n'hi ha un total de 45 casos descrits i publicats, dels quals quinze corresponen a famílies mallorquines.

El Doctor Buades donà, a principi de març, una conferència sobre el tema organitzada per la Real Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma. Digué que la febre mediterrània familiar és un trastorn hereditari, restringit a certs grups ètnics, com els jueus sefardites o askhenazis, armenis i àrabs de l'àrea oriental. La malaltia consisteix en una crisi recurrent de febre, dolor abdominal, toràcic i articular i, en ocasions, en lesions cutànies. Generalment s'inicia a partir dels setze anys, però pot manifestar-se abans.

Fins ara la sèrie de casos estudiats i diagnosticats pel Doctor Buades és de vint-i-tres malalts, essent tots ells, a causa de l'endogàmia, descendents del grup ètnic dels jueus mallorquins.

El nostre poble ha fet contribucions importants a la història de les lletres illenques, ara ---i és un fet que ens satisfà molt--- també comença a fer aportacions notables en el camp de la ciència: les investigacions mèdiques d'en Joan Buades i les químiques d'en Pere March en són una bona mostra.

ENTREVISTA A GABRIEL MATEU

Al diari "Balears" de l'onze de maig, en Gabriel Mateu Mairata "Raïssa" fou entrevistat per na Caty Juan de Corral. En una interviu de preguntes i respostes breus, sobretot s'hi tractà de les aficions de l'entrevistat i de les seves preferències i habilitats culinàries. Una informació d'interès era la que feia referència al fet que la seva biblioteca comptà amb vuit mil volums.

MORT D'UNÀ JOVE ARGENTINA

Adriana Alicia Sánchez, jove argentina resident al nostre poble, fou trobada morta al fons d'una cisterna de la zona de Son Xapeta. Els bombers de Sa Pobla i d'Inca necessitaren més de sis hores per recuperar el seu cos.

Aquest succés fou àmpliament tractat per la premsa mallorquina. En algun mitjà s'oferí la informació amb el sensacionalisme i la morbositat característica de la premsa groga. A la nostra revista sobretot li interessa accentuar el caràcter de persona humana ---aparentment poc tengut en compte pel fet de tractar-se d'una resident estrangera--- d'aquella jove que, per ventura, fou víctima d'un drama sense retorn per no haver trobat la solidaritat que necessitava.

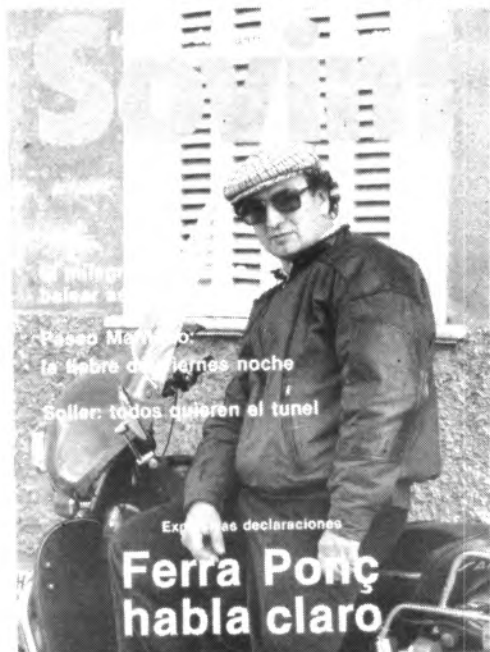
LA CONSOLIDACIÓ D'UN POETA

En Miquel Oliver Bauçà ha quedat finalista del Premi Bernat Vidal i Tomàs de poesia concedit recentment per l'Ajuntament de Santanyí. El seu recull fou valorat molt positivament pels membres del jurat, els quals recomanaren a l'Ajuntament que en subvencionàs la publicació.

Aquesta notícia ens fa pensar que en Miquel Oliver va consolidant sense pauses una obra poètica digna d'esser tinguda en compte.

EN DAMIÀ FERRÀ-PONÇ ÉS NOTÍCIA

En Damià Pons i Pons "Mengo", més conegut per Damià Ferrà-Ponç, ja fa més de quinze anys que té una considerable notorietat en el món cultural illenc. El seu currículum com articulista de premsa, d'autor de treballs d'investigació cultural, de crític d'art, d'impulsor de publicacions periòdiques (revista "Lluc"), ... és tan ric i divers com llarg en el temps.

Als darrers anys, però, en Damià Ferrà-Ponç sobretot és conegut per la seva dedicació a la política, en la que, des de fa tres anys, és parlamentari pel PSM-Esquerra Nacionalista i Secretari segon de la Mesa del Parlament de la nostra Comunitat Autònoma. Darrerament ha continuat essent notícia, però, tal vegada, amb més intensitat. Ocupà la portada de la revista "Sovint" de la darrera setmana de maig en ocasió d'una entrevista de quatre pàgines que liferen. Les seves paraules, clares i rotundes, alçaren una bona polseguera. Al diari "Balears" del 20 d'abril també hi fou àmpliament entrevistat. En aquest cas, les preguntes i les respostes es centraren en un doble tema: la política i la gastronomia.

La darrera novetat referida a en Damià Ferrà és la seva presentació a les eleccions generals coma candidat al Senat presentat pel PSM-ESQUERRA NACIONALISTA. A hores d'ara, aquest campanater, que ha aconseguit un considerable protagonisme en el camp de la política, es dedica activament a fer mítings per tot arreu de Mallorca.

PRESENTACIÓ DEL II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA

Dia 30 de maig es presentà el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Joan Melià, catedràtic de Català de l'Institut Joan Alcover, i Miquel Vives, assessor lingüístic de l'Ajuntament de Palma. Ambdós analitzaren com havia anat el Congrés i quines perspectives de futur s'obrien. Es plantejà la necessitat de crear comitès d'acció per tal de sensibilitzar la gent i impulsar la normalització lingüística en tots els àmbits. L'acte es clogué amb una intervenció musical dels cantautors santanyinens Joan i Maria Antònia.

**II CONGRÉS IN
TERNACIONAL DE LA
LLENGUA
CATALANA
MCMVI 86**

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

TEATRE: CAN MALLEU

Han passat uns quants anys d'ençà que un grup d'afecionats del nostre poble posava en escena "Can Malleu", una adaptació molt lliure de l'obra en castellà titulada "La casa de Quirós", de Carlos Arniches. - Concretament, l'any 1974 es produïa la primera representació a Campanet d'aquesta comèdia costumista. Va tenir un èxit enorme i la funció es va repetir tres vegades, amb la sala sempre plena de gom a gom. L'adaptació de l'obra fou realitzada per Serafí Guiscafrè. Pere Jaume fou qui, de qualque manera, animà i dirigí els campaneters que decidiren dur-la endavant. Ell havia fet el paper de Don Gil -el pare geniut i classista de na Sol- amb un altre grup teatral.

Enguany, alguns elements que ja havien actuat el 1974 i altres de nous s'han decidit a tornar a representar l'obra, a benefici de l'Associació de Pares. Després d'una entrada un poc fluixa divendres dia 23, podem dir que l'assistència massiva de dimecres dia 28 confirma que la gent té ganes de teatre.

I les expectatives no quedaren defraudades ja que aquesta comèdia és àgil, entretenguda i té moments còmics encertats. Sobre el fons moral que intenta presentar-nos l'obra: l'amor partdamunt les classes socials, es disparen els recursos de la por, la confusió, la ignorància, etc. -

De l'èxit, en tenen la culpa -sobretot- aquests afecionats que actu amb il·lusió, amb competència i a consciència. Algunes de les interpretacions són magistrals.

El repartiment és el següent:

Sol: Francesca Capellà (Foradina), Aina: Antònia Alzina, Pereta: Bel Pons (Simona), Apol·lònia: Teresa Català, Llucià: Pep Cabanelles (Monjó), Pere: Jaume Morell (Melis), D. Benet: Jaume Vives, D. Pep: Francesc Aguiló (Marxando), D. Gil: Joan Mairata, Manel: Arnau Pons (Ros) Tià: Joan Pons (Amer), Guinera: Margalida Mairata (de Lluc)

Apuntador: Pere Pons
(Carter)

Ajudants: Joan Martorell i Joan Sastre.

(A la fotografia, n'Arnau Ros (Manel) demanant la mà de na Sol a en J. Mairata (D. Gil), en presència de l'interessat, J. Melis (Pere)

ticia. Però aquesta, amb molta celeritat, va voler tancar el cas qualificant-lo com a suïcidi, a partir del testimoni de dos personatges: l'al.lota amb qui convivía i el marit d'aquesta. Tots dos al moment dels fets estaven dormint.

A nosaltres ens consta que Adriana fou vista, nua i passejant, almenys per una dotzena de persones, i que més de quatre s'hi aproparen.

Dues declaracions són recollides per l'articulista. Una, per a "evitar embolics" va seguir el seu camí, sense com a mínim avisar algú. Nosaltres ens demanam: Quins embolics?

La segona, més terrible, cita textualment: "els lladrucs continuaven i llavors es varen poder sentir clarament un xipolleig i uns crits humans. Ja vàrem comprendre que qualcú devia haver caigut dins el pou. Immediatament s'avisaren els bombers d'Inca i la Guàrdia Civil".

Nosaltres ens demanam: Com és possible comprendre que qualcú - ha caigut dins un pou d'aigua i en lloc d'ajudar qui hi ha caigut sigui una telefonada la que segelli la mort de la víctima, tot - sabent que Inca o sa Pobla són a devers 15 o 20 minuts, segons

la rapidesa amb què es procedesqui. I deim "rapidesa amb què es procedesqui" perquè una altra de les persones que va veure Adriana passejant nua -i no sabia què fer, segons ha dit- fou el primer que avisà la Guàrdia Civil, devers les 4 i 20 minuts de la nit. La Guàrdia Civil comparegué a les 5, quan tot ja havia acabat.

Nosaltres ens demanam: Per què cap de les dues persones citades a l'article declararen al Jutjat? Per què tantes de presses per acabar el cas?

A més, per què aquest article absurd que més que aclarir, confon amb la seva xenofòbia? Per a què confondre la mort d'Adriana - amb la seva nacionalitat.

Com a única resposta ens diuen que tot això és "normal". Però - més que normal a nosaltres ens pareix estrany, molt estrany, massa estrany.

Molt atentament,

-Santiago Segundo Suarez
-Oscar Villareal
-Oscar Abel Bechara Aded
-Roberto Cotrofe
-Sergio Onofri
-Birgit Van de Sand
-Ricardo Lonzi
-Marie Noel Cadiau

CARTA A LA REDACCIÓ

Sr. Coordinador de la revista Campanet:

Us remetem, pregant-vos que la publiqueu, una carta oberta "contra la raó xenòfoba o constatacions d'una mort anunciada".

Mitjançant la present volem aclarir certes inexactituds tendencioses aparegudes a l'article "Inexplicable muerte de una joven argentina en Campanet, encontrada dentro de un aljibe", del diari El Día, amb data 29.4.86 i signat per Javier Lacosta.

En primer lloc, aquest article utilitza la mort d'Adriana com a pretext per realitzar difamacions contra un suposat "clan argentí" i, de fet, contra un grup de joves, siguin espanyols o estrangers, que cerquen un nou tipus de vida, alternativa, o que pensen diferent.

Anem, però, per parts: Adriana convivia amb espanyols i amb ells era el vespre de la seva mort, i no com fa suposar l'article referint-se al "clan argentí".

Què es pretén dir amb això de "clan"? Ens voldrà confondre amb delinqüents, amb estafadors, amb violadors de tombes?

No formam cap tribu, ni família, ni tenim interessos en comú més enllà de la nacionalitat, els arrels culturals i ocasionals treballs d'artesanía.

Ens sembla massa pretensions i agafat pels cabells això de pensar que "no es mesclen massa amb mallorquins", ja que no només tenim amistats mallorquines a d'al-

tres indrets de l'illa, sinó també al mateix poble. Casualment, perquè ens mesclam i ens donam a conèixer, se sap on vivim, amb qui vivim i en què treballam. O tal vegada hem de fer publicitat dels nostres actes o dur col·locada la nostra fitxa personal a l'esquena?

I a més, se sap on vivim no només a través dels veïnats, sinó perquè constam al padró de l'Ajuntament.

Ens resulten calumnioses les declaracions efectuades des de l'Ajuntament i citades a l'article: "un dia vénen aquí, s'instal·len a una casa, però ni es donen d'alta o de baixa com a residents. Un altre dia no hi són perquè, de cop, tenen doblers per a fer un viatge, quan unes setmanes abans anaven ben justs...No, no sabem massa coses d'ells, són com a forasters al mateix poble".

Com es pot llogar una casa, com prar menjar, pagar el col·legi als nostres fills, la benzina, les cigarretes, la llenya, l'aigua, et., venint sense doblers?

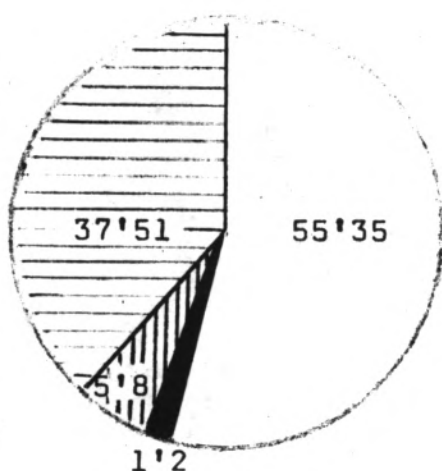
O potser s'ha de ser ric per ser digne de viure aquí?. Hem de convenir que si vivim aquí és perquè ho triàrem i perquè ens agrada. I hem de pensar que declaracions com aquestes no fomenten ni la integració ni la convivència, sinó l'hostilitat a tot allò foraster. Una hostilitat que no és nova, sinó que es ve produint des de fa temps.

Desconeixem els mòbils que duguerem Adriana a fer el que va fer i esperam, almenys, un aclariment dels fets per part de la Jus-

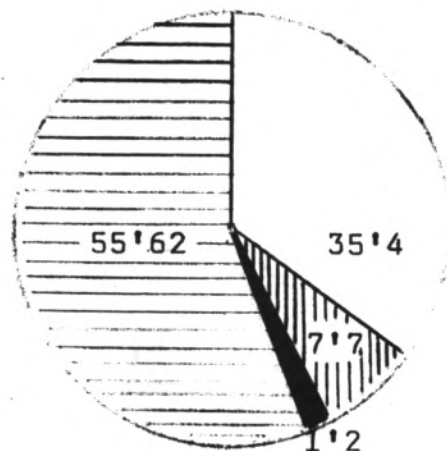
DADES -REFERÈNDUM- OTAN-

RESULTATS	CAMPANET	BALEARS
Cens total	1.756	523.643
Total votants	1.037 (59'05%)	272.476 (52'03%)
Abstencions	719 (40'95%)	251.167 (47'97%)
Vots SI	389 (37'51%)	151.553 (55'62%)
Vots NO	574 (55'35%)	96.508 (35'40%)
Vots en blanc	61 (5'88%)	21.143 (7'76%)
Vots nuls	13 (1'25%)	3.272 (1'2%)

CAMPANET

BALEARS

A Campanet en el referèndum sobre l'OTAN celebrat el passat dotze de març es registrà una clara victòria del vot negatiu front a l'opció que defensava la permanència d'Espanya dins l'estructura militar de l'Aliança Atlàntica. Aquest triomf de les tesis partidàries de la sortida de l'OTAN només es donà a un total d'onze municipis del arxipèlag (deu d'ells de la part forana de Mallorca) que foren una excepció en el conjunt illenc que es decantà majoritàriament cap al vot afirmatiu.

El percentatge de participació en el nostre poble fou semblant a la mitja estatal (59%) i superior en uns set punts al de les Balears.

JOAN BUADES CRESPI

FESTES DE PASQUA 1986

El dilluns
animaren

Tothom col.laborà a tallar-lo

Ens hi hag
re'l del

Després de l'arengada, hi havia
força per estirar corda.

El dimarts
el lloc d'e

Pasqua, els quintos
ble amb els Goigs.

I el capvespre, a cercar el pi a
Gabellí.

m d'aferrar per treu-

Amb un poc de dificultat i cert
perill aconseguirem aixecar-lo.

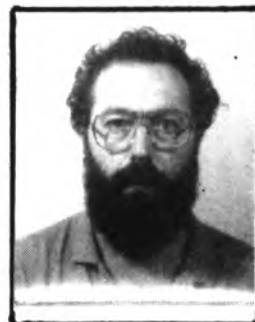

Pasqua, l'ermita fou
entre dels campaneters

I per fer festa, res millor que
ballar al so de les xeremies.

Entrevista amb Jaume Ordines

Jaume Ordines Llobera. 32 anys. Mestre d'Escola. Llicenciat en Pedagogia. Director de l'Escola Pública Es Rafal Vell de Ciutat. Membre de la CENC (Comissió per l'Ensenyament i Normalització del Català). L'any 1.984 la seva escola rebé el premi Baldiri Reixach per la seva tasca de normalització del català. Ara fa dos mesos acaba de publicar juntament amb en Mateu Rigo -mestre d'escola- LA COVA DE LA BRUIXA JOANA. Aquest és el motiu que ens du a parlar amb ell.

- Jaume, el mes d'Abril, TV i premsa ens informaven de l'aparició d'una adaptació per a infants d'una rondalla. I tu n'eres l'autor. Explica'ns una mica com va sorgir aquesta idea.

- Sí, jo he fet l'adaptació i en Mateu l'ha il·lustrada. Sempre he cregut que les rondalles són un bon recurs per ensenyar si es fa prèviament una adaptació als infants, i així ho he anat fent amb els meus alumnes d'ençà que faig escola.

- Quan surt la idea de publicar-les?

- Xerrant amb en Mateu de la manca de material fet aquí per a ús de les nostres escoles, decidírem d'il·lustrar i intentar publicar aquestes adaptacions. Presentàrem un projecte a l'Editorial Moll que va ésser acceptat i aconseguírem una subvenció del Consell Insular. La subvenció ha abaratat el preu i esper que així podrà arribar a més gent.

- A quí va dirigit el llibre?

- El llibre forma part de la col·lecció AIXO ERA I NO ERA. Per tant aquest i els que seguiran van dirigits als nins de 4 a 8 anys, si bé distingim entre 4-6 i 6-8 anys.

- En quins aspectes formatius creus que la col·lecció pot contribuir?

- La nostra intenció és que la col·lecció arribi a totes les escoles i que serveixi de reforç per l'àrea de llenguatge. Sobretot en els primers nivells convé potenciar l'hàbit lector de l'alumne, per tant els infants han d'entrar en contacte amb molts de llibres. Així sí, adequats a la seva edat, sinó el llibre també pot ésser font de frustració.

En concret, aquesta primera rondalla entre d'altres aspectes dóna una ensenyança moral: el respecte cap a les persones majors - que des de sempre hem sentit queixes que es va perdent-. Les rondalles són un gran instrument educatiu, i avui molts de padrins i pares ja no en contenen. Per tant la presentació de les rondalles a l'escola es fa necessari. Nosaltres hem intentat fer-ho d'una manera atractiva i actual.

- Teniu decidit ja el proper títol?

- Sí, es diu EN JOANET CAMETA-CURTA I LES TRES CAPSETES.

Molt bé, enhorabona i no dubtem que la col·lecció serà ben rebuda per tots els ensenyants i pares.

LA NOSTRA LLENGUA AL CARRER

SIGUEM FIDELS A LA LLENGUA DEL NOSTRE PAÍS!

ARA, EL VOSTRE NOM EN CATALÀ

Si voleu que el vostre nom consti legalment en català ara podeu fer-ho. Els tràmits són ben senzills :

QUÈ CAL FER?

- Heu d'anar amb el Llibre de Família al Registre Civil (jutjat, jutge de pau, ajuntament), on hauréu d'omplir una instància sol·licitant la traducció del vostre nom al català (això és gratuït).
- En el cas dels menors d'edat, aquest tràmit l'ha de fer el pare o tutor. És convenient d'aportar el Llibre de Família, ja que, de passada, s'hi farà constar la traducció.

I PER TENIR EL NOM EN CATALÀ AL CARNET D'IDENTITAT?

- Un cop hagueu fet el tràmit anterior al que:
 - A) demaneu al Registre Civil (ajuntament, jutjat) un certificat de naixement on s'especifiqui que aquest s'ha fet per tal de canviar el nom del castellà al català (aquest sí que s'ha de pagar);
 - B) i, quan hagueu de renovar (o fer per primera vegada) el D.N.I., llavors heu d'adjuntar als papers que es complimenten normalment el certificat aquest.
- I ja està.

AMB LA NORMALITZACIÓ DEL VOSTRE NOM,
DEMOSTRAU ESTIMAR LA LLENGUA DE MALLORCA.

CONVERSA AMB EN SEBASTIA "GANUS"

Vaig néixer a Campanet dia 25 d'agost de l'any 1907. Mumpare, En Sebastià "Ganus", va fer sempre de fuster. Quan jo era petitet se'n va anar a Bones Aires i hi va estar set anys. Allà feia de fuster a un taller que - eren més de 400 homes. Se n'hi va anar per veure si faria doblers. I de tant en tant mos n'enviava, però pocs. I no en va dur gaire, no. I aquí a Campanet va tornar fer de fuster, tota la vida.

Vaig aprendre de llegir i escriure amb sos Freres, en es Carrer des Molins. Però un frare em va fotre una canyada damunt es cap i em va fer un veriderol i ja no hi vaig tornar. Je, je! I vaig passar a s'Escola Pública amb Don Jeroni, casat a Can Dolç. I era ben maleit! Es qui no aprenia amb ell

és que ja era ben tutup! Hi vaig anar cinc o sis anys i llavors vaig passar a Cas Company. Hi feien escola es germans Company, Don Pedro i Donya Maria. Hi anàvem es vespres, vint o trenta al.lots, per tres pessetes cada mes. A s'Escola Pública hi vaig - anar fins a'n es 14 anys. Llavors me vaig posar a fer feina a sa nostra fusteria que estava en es Carrer Nou i es vespres anava a escola a Cas Company.

TREBALLS DE FUSTER

A sa nostra fusteria fèiem carros, portes i persianes. Quan jo era al.lotet fèiem sobretot carros. Més envant es carros fogiren i em vaig posar a fer portes. Però de mobles no en férem mai.

Per fer un carro, primer fas ses rodes. Llavors fas es braços, ses traves, es travessers llargs i ses quantrapernes. I quan ho tens fet, es ferrer amb ses mides des pern te fa ses agüetes i ses planxes des capçalers. I llavonnes és un minut montar es carro.

Per fer un carro en venia un i mos deia: "Vui un carro com aquest" I li preniem ses mides i el fèiem. Trebàvem així, per comandes. En fèiem de mides diferents: per someres, per mulets petits i per muls grossos. Es petits les fèiem amb sos barrerons voltats. I això se deia un "carro bord". Dèiem: un "carro de somereta" si era per una somera; un "carro bord" si era per un mulet petit; i un "carro gros" o un "carro de trebai" si era per un mul gros. Noltros no fèiem això de galeres i carretons que tenien es senyors per anar a passejar. Però n'adobàvem qual-

cun. I es cap de s'any havíem fet aquells sis o set carros. I molts de remendos! D'un carro lo que més s'espenya són ses rodes, perque anaven per mals camins.

Un carro valia de cinquanta a setanta duros. I es petitons, devers vint duros. Noltros també fèiem moltes portes i barreres. Per fer portes compràvem pi a una possessió que en taiaven. Però es pi no és bo per estar en es temps, perque se prodeix molt aviat. Fèiem ses portes de ses cases d'auzina i lo de darrera, de poll. Es poll, si no se banya, aguanta molt de temps i va bé per aficar-hi claus perque és fluixet. Si has d'aficar claus o grampons a s'auzina tornes beneit! Dins sa fusteria, que estava en es Carrer Nou, érem mumpare i jo. Tant mumpare com jo tota la vida hem fet sempre de fusters.

HISTÒRIES DE CAÇADORS

Mumpare ja era caçador d'escopeta. Tenia una escopeta d'un canó amb so gatillo a un costat, antiga. I de petitet vaig començar a caçar amb ell. I llavors jo me vaig fer caçador i vaig comprar un escopeta de dos canons. Me vaig fer amic amb l'amo En Julià "Mora" i era es meu companyero per anar a caçar. Partíem a les cinc des dematí. Anàvem a caçar llebres. I provàvem de matar qualche tudó per Alcanelleta o Biniatró. Arribàvem allà quan començava a fer claror. I amb una suada! Tot d'una fèiem foc per tenir es peus calents, perque allà hi fa un fred que no s'hi pot viure. I mos hi passàvem es dia asseguts ell a una preda i jo a una altra. Me deia: "No et moguis fins que jo torni". I ell corria per sa muntanya i desbaratava es tudons i venien cap a jo i així jo en podia matar qualcun. Saps que ho era de fort En Julià "Mora"! I un dia érem tots dos per sa muntanya i se va posar a fer trons i llamps i calabruix. I una aigo de por! I li dic: "Aviat, aviat, que si no no en sortirem!" I quan vàrem esser en es torrent mos va venir just poder passar de s'aigo que davallava. Quin pop!

Per caçar has de dur una roba que no sigui molt vistosa. Sa caça no va de roba blanquinosa. I amb sa roba fosqueta no te veuen tant. Si feia mal temps duia unes katusques o unes espadnyes de sola de goma. I una gorra pes sol o pes fred. Un capell fa nosa per dins es rebells i sa caça te veu de lluny. Qualque pic he caçat amb filats a sa beguda. Però amb visc o lloses, res. S'escopeta ha estat sempre lo meu. Sa primera que vaig tenir era una amb so gatillo per damunt. I llavors en vaig comprar una d'un canó a Palma, per cinc duros, a una armeria de devora Can Maganet, devora es Carrer de Sa Ferreria. Empleava cartutxos de pólvora negra. Feien un fumer! I es perdigons grossos o petits, segons sa peça que volguessis caçar. Caçava es tudons a l'espera. I ses perdius, amb reclam.

Quan jo era jovenet, obrien sa caça pes setembre. I en començar sa caça miràvem de matar qualche coní o qualche llebra. Mos aixecàvem en començar-hi a veure: a les cinc i mitja o les sis. I fèiem una volta per Son Roig i So N'Estany. Només tiràvem a llebres, conís i tords. I ara ja tiren a'n ets aucells i ho han mort tot. Tenen una tirera! I matàvem més llebres que conís, perque una llebra jeu dins es net i de lluny ja la veus. Primer no tenia ca, però llavors en vaig armar un. I això de llebres i conís ha minvat fort d'ençà que hi ha aquestes escopetes repetidores. Ara, animal que s'alça: o el maten o el fan coix.

Altres temps hi havia molts més tords que no ara. Es tord venia, li pegaves tro i no tenies temps de parar s'escopeta i ja tornaves tenir tords damunt s'arbre. Jo anava a matar tords a'n Es Pou Bo, a Can Marquet. Les caçava d'aturat, es dematí, amb so reclam a sa boca. I fins a les vuit o les nou les donava una ració de música de reclam. I te dic que és ben sobrada pes caçador! Llavors hi vaig anar amb so magnetofon, però ho varen privar. I venia cada nigulada de tords

Un dia en vaig matar vint-i-vuit. I altres dies en matava vint o vint-i-cinc. I si ara hi vas, trobaràs un caçador a cada soca. I, pardal, com pots matar res mai

En això de sa caça, cada animal té sa seva història. Tens es cas de ses cegues. Noltros en matàvem qualcuna. Ses cegues se fan per aquí, per dins es pinarets. Però una cega, si l'han bombejada, s'amaga dins es brut i en alçar-se se'n va dret per amunt i ja no la veus. Sempre estan per dins pinars i rebolls, per dins es brut. Pes pinarets des Pou Bo n'hi havia. Però per matar cegues has de tenir un ca perdiuer. Es ca les para, tu prepares s'escopeta i en alçar-se... mortes! Però sense ca, vatuadell, sa cega s'alça a les seques i tu quedes empardalat! Una cega és més bona que una perdiu, perque si caus amb una perdiu veia, pareix sa pell d'un sabater!

Es tudons se caçen d'hivern, amb un bon fred. Es llocs més tudoners eren Son Monjo, Biniatró, Alcanelleta... Sempre les caçàvem d'aturats. Coneixiem es llocs de tudons perque vèiem merdes o plomes. Un horabaixa vaig trobar una auzina morta que es pins la tapaven.

I sentia es tudons cinquanta passes lluny: "Xup, xup, xup". M'assec. En venen tres. I veia sa cova d'un. Li pec tro i en cauen dos! I en tornen venir un parei. I... plam! plam! I en vaig matar nou.

Es coloms salvatges se fan per ses muntanyes de Massana. Anaven a beure pes Mal Torrent de Massana i n'hi vaig matar qualcun. I de vegades en vaig matar qualcun que pasturava per Biniatró. Però n'he morts pocs. Si pasturen les pots tirar... si te deixen arribar. Però es coloms tenen molta de vista, no són coions del tot!

De vegades trobàvem una perdiu amb sa llocadeta i agafàvem ses perdiuetes per fer reclams. Ses agafades a Son Vivot eren sés millors per fer reclams. I les posàvem dins un gabionet molt petit a fi que tornassen ximpls. Si les poses dins una gàbia gran, tenen lloc per córrer i són més orades. Jo tenia un reclam de perdiu molt bo. Un dia vaig anar a'n Es Camp d'Avall i vaig penjar es reclam a un garrover. Ve una perdiu. I, pam! En ve una altra. I pam! I ve un mostel. I dic: "Morta! Ara es reclam ha vist sa selvatgina i ja no cantarà pus". I jo surt i quan torn veig que es mostel m'havia pres ses dues perdius i les havia amagades davall una preda. I les torn dur a sa barraca. I cada punt es mostel compareixia i provava de prendre-me ses perdius mortes. I es puta mostel me va desbaratar tota sa caçada. Una vegada caçava tudons davall una auzina grossa. I veig passar un animal per un fanasset. Li peg tro! I hi vaig trobar quatre perdius mortes. Quin tir més guapo!

Si veia marts, mostels, genetes o tot això de corbs, moixetes, falcons... les tirava i les matava, perque són animals dolents que només fan mal. Una vegada, dins Biniatró, vaig matar una moixa selvatge i una ventrada de moixets. En-

tre tots se menjaven un coní mort de fresc. I s'altre dia esperava un coní i ve un moix selvatge. I mort! Vatuadell, només fan mal! I un mostel si troba un coní el mata i el se menja. En de la Fuente s'hi va posar i no deixaven matar ni marts ni genetes ni res de tot això. Però com que ara ja no hi és han tornat donar ordre per matar-ne.

Ses tórteres van a pasturar per dins una finca on hi ha hagut blat, favó o pèsols. I llavors tenen set i van a beure a'n es torrent i les pot matar. N'he mortes poques: una dotzena, per ventura. No vaig de caçar guàtleres perquè es tir és massa delicat. Una guàtlera s'alça, pren dret a s'altura d'un homo i no saps es tir on pot anar. A'n ets abellerols casi no els he tirat: n'he morts dos o tres. De mèl.leres n'he mortes moltes, però. Per caçar-lès lo millor es amagar-te devora un lledroner ben carregat de lledrons madurs quan ve es fred. Una vegada me vaig posar devora un i sense moure-me hi vaig matar tres grívies i catorze tords. Quina solada d'animals morts!

Ets animals que caçàvem les fèiem nets i les posàvem dins sa carnisera. D'estiu no aguantaven i les t'havies de menjar aviat. Ara no, perquè hi ha geleres. Un bon caçador que jo record era l'amo En Joan "de Son Puça". Un bon caçador ha de tenir una paciència molt grossa: no s'ha de cansar d'esperar sa caça. Hi ha d'anar un pic i un altre. I sebre on has de trobar cada animal. Una llebra, d'hivern, la trobaràs a un coster de fanàs o de rebollets. D'estiu, cerca-la a un pujolet on s'aire hi passi. Ses perdius se troben dins es rebolls, dins es bosquetets i dins es llocs d'abres. Acostar-se a ses perdius és molt mal de fer: tenen una vista que travessa es rebolls! I si treus es cap de darrera una paret ja et veuen tot d'una. I si són animals de pèl has de procurar que es vent vengui de sa caça cap a tu.

Avui tota sa caça ha desaparegut molt. Enguany ja no he vist cap perdiu pes pinarets de So N'Estrany i des Pou Bo. Jo solia caçar només es dies de festa i es diumenges. Es dies feners anava només a'n Es Pou Bo, a'n es tords. I a les vuit ja tornava ser a sa fusteria per fer feina.

TOPADA AMB LA GUARDIA CIVIL

Una vegada l'amo En Toni "Poll" mos va dir: "Si demà voleu anar a caçar, sa Guàrdia Civil farà ets uis grossos". I En Julià "Mora" i jo agafam s'escopeta i partim. Era es temps de veda, encara. I va resultar que es guàrdies cercaven es Torero de Sa Pobla. I mos diuen: "Alto! De què anam en aquestes hores?" I responc: "Passam!" I diuen: "Aturau-vos!" I dic a'n En Julià: "Mos prendran s'escopeta! I que mos n'anam?" I partim escapats. I deien: "Alto! Si no vos aturau vos farem foc!" I no mos aturàrem. I amb això: pam! pam! pam!... Un guàrdia mos va buidar es carregador de cinc tirs. I jo me vaig travar dues vegades amb sos batzers i quin esclat que vaig pegar! I com me sentiren caure se pensaren que m'havien ferit. Per que tiraven a ferir: jo sentia ets esquits de ses bales devers es peus.

I s'altre guàrdia ja se preparava per tirar també. I s'altre li diu: "No tiris que són dos!" I En Julià va fogir. I jo me vaig amagar. I vaig deixar s'escopeta tapada de fuiaca. I quan se va fer de dia vaig pujar cap a Campanet i casi me vaig topar amb una altra parella de guàrdies que estava devora So N'Estrany i que en sentir es trons s'havia preparat. Me cago en Judas puta! No mos feriren per que Deu no va voler. Vaig dur molta, molta sort.

Aquesta conversa amb Pere Gual i Cifre "Ganús" fou gravada per Damià Ferrà-Ponç a Campanet dia 17 de setembre de l'any 1981.

B AS QUE T

Continuant amb la presentació dels equips esportius de la nostra vila, avui parlarem del bàsquet local.

Es va fundar a mitjan 1985 i la seva presentació oficial va coincidir amb les passades festes de Sant Victorià. L'equip local, reforçat amb els jugadors nacionals Rafel Rul.lan, "Indio" Díaz i Josep Manuel Beiran, s'enfrontaven a "La Glòria", equip de segona divió.

El seu suport econòmic són les aportacions del club de futbol Campanet, ja que una part de les quotes dels socis es destinen al bàsquet.

Aquesta primera temporada a la competició oficial no ha estat exitosa, esportivament parlant. De totes maneres s'ha aconseguit un grup de joves -majoritàriament campaneters- que es diverteix i disfruta amb aquest esport. Això és, pensam, molt més important que els resultats de competició.

L'entrenador de l'equip és En Tomeu Mas, encara que no durant tota la competició, ja que la feina no li permet dedicar-se a aquesta tasca durant la temporada turística. El Delegat i qui duu en realitat aquest grup és En Jaume Socies, i els jugadors que juguen normalment són:

- Tomeu Pons Gual
- Jaume Socias Reines
- Pere Morell Palou
- Biel Oliver Bennasar
- Biel Reinés Sastre
- Antoni Sastre Servera (Búger)
- Joan Socias Bennasar
- Llorenç Reus Riera (Búger)
- Josep Bernat Capó
- Miquel Vives Martorell
- Rafel Pons Reus.

Francesc Aguiló

Pastisseria Mel i Sucre

ELABORACIÓ PRÒPIA

Avda. Gaspar Bennàssar, 26

07004 Palma de Mallorca

Tel. 20 95 22

AGENDA DE LA VILA

NAIXEMENTS

- Octubre: Ramon-Miquel Moreno Gual, fill de Magdalena i Ramon.
- Desembre: Agueda-Maria Sastre Bisquerra, filla de Joan i Catalina.
Bartomeu Abrines Martorell, fill de Maria i Bartomeu.
- Gener: Maria-Magdalena Aguiló Reinés, filla de Pere-Joan i Joana.
David-Rafel Pons Servera, fill de Maria-Antònia i Francesc.
Catalina-Maria Pons Servera, filla de Mª Antònia i Francesc,
Margalida Mir Bennàssar, filla d'Onofre i Catalina.
Josep-Maria Grau Ferrer, fill de Maria i Josep.
- Febrer: Eduard Vilanova Bennàssar, fill de Pere i Antònia-Maria.
Antònia Ros Buades, filla d'Antònia i Nadal.
Catalina Tugores Sampol, filla de Joan i Joana.
Joan Ramis Bisquerra, fill de Margalida i Miquel.
- Març: Pere-Manuel Martorell Oliver, fill de Bartomeu i Petra.
- Abril: Sebastià Arellano Avella, fill de Maria i Josep.

DEFUNCIONS

- <u>Octubre</u> : Pere Mairata Pons	- <u>Febrer</u> : Pere Bennàssar Celià.
- <u>Novembre</u> : Antònia Perelló Genestar
Magdalena Mairata Pons
Francisca Pons Reinés
Francisca Mascaró Mascaró	- <u>Març</u> : Rafel Pons Covas
Onofre Caldés Serra
Marg. Horrach Mairata
- <u>Desembre</u> : Pere-J. Busquets Cabanellas	- <u>Abril</u> : Joan Bennàssar Campomar
Catalina Febrer Pons
Lionor Pons Alemany
Catalina Antich Balaguer
Martina Bennàssar Perelló
Maria Pons Alemany
- <u>Gener</u> : Jaume Bennàssar Mairata
Francisca Gual Palou
Cristòfol Percàs Pons
Joana-A. Rosselló Alcina
Joan Moyà Aloy	- <u>Maig</u> : Rafel Palou Pons
Margalida Morro Pascual
Andreu Palou Reinés
Adriana Sánchez Sarga-
duiz.

-CASAMENTS

- Antònia Amengual Alcina & Pere Galmés Quetglas (Octubre-85)
- Pere-Miquel Bestard Mulet & Maria del Pilar Pons Morell (Novembre-85)
- Miquela Mòger Pons & Miquel Pons Morell (Noveembre-85)
- Jaume Pol Pons & Francisca Cabanellas Florit (Desembre-85)
- Joana Femenia Horrach & Joan Ordines Llobera (Abril-85)

x
x x
x x x x
x

FONAMENTS DE FUTUR

—: En fase de construcció

AQUESTA POLÍTICA DE DOTACIÓ DE CENTRES SANITARIS HA FET POSSIBLE QUE ACTUALMENT FUNCIONIN AMB UN RENDIMENT ÒPTIM 34 CENTRES, REPARTITS EN TOTES LES ILLES I QUE N'HI HAGI 14 A PUNT D'INCORPORAR-SE A LA XARXA SANITARIA. AIXO IMPLICA UNA COBERTURA SANITARIA DEL 60 %. EVIDENTMENT, EN-CARA QUEDA CAMÍ PER RECÓRRER. NO OBTANT, A HORES D'ARA HI HA 6 PROJECTES EN FASE DE REDACCIÓ I S'ESTAN ESTUDIANT LES PROXIMES INVERSIONS QUE AFECTARAN UN TOTAL DE 10 POBLES.

PERO, S'HA DE DIR QUE LES OBRES I L'EQUIPAMENT D'AQUESTS CENTRES SANITARIS NO HAURIA ESTAT POSSIBLE SENSE LA COL·LABORACIÓ DE TOTS I CADA UN DELS AJUNTAMENTS QUE S'ACOLLIREN AL PLA D'INVERSIONS DEL GOVERN BALEAR.

Conselleria de Sanitat i Seguretat Social

-DEVERS L'ANY 1925, ALUMNES DE L'ESCOLA
DEL MESTRE COMPANY AL LLADRONER DE SON
PUÇA-

1. Bernat Canta, 2.Toni Negret, 3.Pep Saliva, 4.Pere Cataixó, 6.Pere Company, 7. Joan Llobina, 8.Joan Bord(+), 9.Joan Maca, 10.Pere J. Culler, 11.Bernadí Pometa, 12.Miquel Roset, 13.Bernadí Moixet(+), 14.Joan Canta, 15.Rafel Muntaner, 19. Rafel de Son Janer, 20.Joan Guixa, 21.Toni de s'Hostal, 22.Arnau Pansa, 23.Sebastià Negret, 24.Damià Xisquet, 28. Joan Barber+ 30.Bernadí Company(+), 31.Pere Siquier (mestre,+), -- 32.Pere Riga(+), 34.Pere Mongeta,+35.Toni Polit, 36. Nicolau de Son Janer, 38.Sebastià Negret, 39.Tomeu Foradí (+), 40.Tomeu Peloni, 41.Tomeu Covoner, 42.Jaume Cusseta (+), 43.Nofre de Caselles, 44.Damià Roca, -- 45.Llorenç Bord (+), 46.Arnau Foguer (+), 47.Esteva Maca, 48.Sebastià Maca, 49.Arnau Borràs(+), 51.Mateu Coixina, 52.Joan Coix-Menut, 53.Joan Ferrer.